

brez šminke

Ženitovanje kot trdo kuhano jajce

Nikolaj V. Gogolj: *Ženitev*. Režija **Diego de Brea**, **Mestno gledališče ljubljansko**.

Primož Jesenko

Igra *Ženitev* (1842), eno najpogostejše uprizarjanih Gogoljevih besedil na slovenskem odru (prevod Josipa Vidmarja učinkuje voljno), razdela družbeno razpoloženje o vprašanju zakonskega stanu. Kam kotira pojem ženitve v času razklenjene emancipiranosti spolov, ko se moški slehernik ne odzove na draž institucionaliziranega dvojništva s pogojnim refleksom?

Diego De Brea, ki sestavi scenografijo iz elementov tako imenovanega revnega gledališča – ta je vse bolj utečena stalnica slovenskega teatra – odgovarja s kostumsko kredibilno komedijo, ki jo ob podpori harmonikarja **Marka Hatlaka** prebada z absurdno burlesknostjo.

Gogoljev standard vzpostavi prav kostumografija **Lea Kulaša**, ki v posameznih slikah, denimo Agatje, ki se preteguje na divanu, ali v falangi nagnetenih snubcev, povzema ilustrirane skice iz literature o piscu (tudi Gogoljeve lastne – bil je izjemen risar). Kostumski dodatki snubcev podpirajo njihovo preračunljivo nakano in tudi ženitni operativki Fekli (**Tanja Dimitrievska**) je prevrtljivi blef skoraj predpisan. Poroka z mladoletno nevesto, ki je srž tega »popolnoma neverjetnega dogodka«, v trgovski kasti frankofilske Rusije v drugi polovici 19. stoletja ni sporna, zato jo moški vzame za skoraj mehanski dil. Izstopa žargon posameznih igralskih interpretacij: Agatja **Jane Zupančič** je odlična vloga nedorasle punčare s trakci v laseh in z jezikom v koticčkih ust, na trgu nevest že prešteva križeve kralje, čeprav še otročje, zamaknjeno v svoj vzporedni film, ki jo še zelo dobesedno vleče v kobacanje in kujavo metanje po tleh (teta Arina **Bernarde Oman**, naveličano zleknjena na stol, se okrog vzgojnih prijemov ne ženira posebej). Pred infantilno nevesto se znajde spreved snubcev, **Gregor Čušin** v vlogi

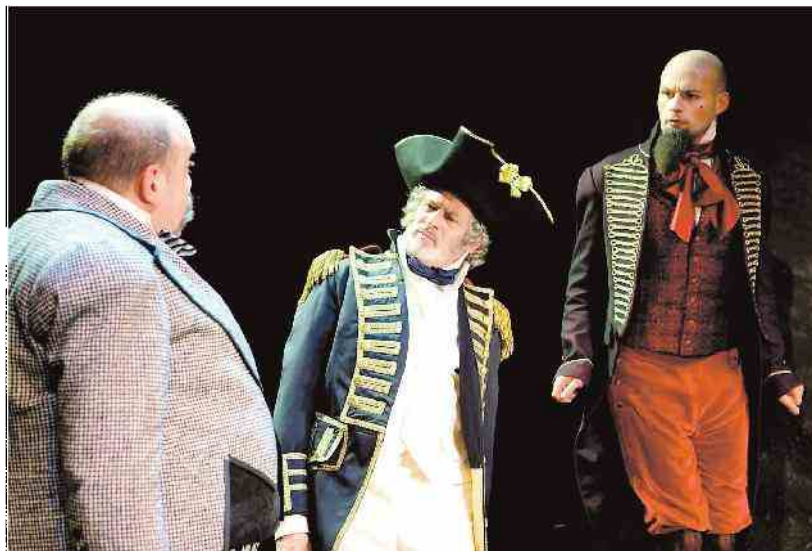
trebušastega Jajčnice zasede ves divan, kamor bi utegnil sesti še kdo, nato pa ga odbijejo nevestina domnevna zadolženost in neplačane obresti.

Janez Starina je pomorščak Ževakin z neusahljivim naborom zgodbic, ki ga rado odnese proč od bistva, **Jaka Lah** je poženščen Anučkin s kozjo bradico, ki se s precioznim prekrizanjem nog usede kar brez stola. Vloge **Gabra K. Trseglava** (služkinja, ki tone v spanec; sluga s pasto za škornje, ki zmeraj znova prečka oder; mafijski snubec v krznu) močno aludirajo na prekinjene priprave na odrsko postavitev filmskega scenarija Plesa vampirjev.

Le ob Podkoljosinu gostoli Agatja vnesene ljubezenske puhlice – **Jožef Ropoša** ga igra kot dvornega svetnika s polomljeno pahljajočo, v rožastih tančicah in najlonkah s cvetnim vzorcem, v nekem trenutku je v rdečo togo ovita operna diva, pa spet zadovoljno zakrknjeni samec, na meji kategorizacij, a nikoli čez. Med tujimi preračunavanji finančnih vzvodov do sreče in izpolnitve do ideje zakona čuti svoj »raje bi, da ne«. Vse bolj kaže, da je bila njegova ženitovanjska namera brez pravega namena

izrečena hiperbola, ki jo še najbolj zavzeto razume Kočkarjev **Sebastijana Cavazze** – ta ga privede vasovat skoraj na silo, zvezanega, že prej pa iz »gnezda« na glavi Fekle in izpod Podkoljosina iluzionistično izvleče trdo kuhani jajci, ju ubije in poje. Na rob postavljena slikarja zakonske idile ne taji: stanovitnemu življenju z izbranim partnerjem kaže slabo; nekaj snubcev odslovi Agatja sama, dva zapustita prizorišče z zagonetnim medsebojnim mežikanjem, Podkoljosin izpelje umik skozi okensko loputo.

De Brea ve, da je doba stil in tudi stil doba, in skozi Gogolja kaže, kje se ukleščenost v ženitovanjske običaje in komičnost, ki sicer ni povsem brez učinka, končata. Skoraj dvourni predstava izpeljuje cilj obrtne gladkosti z umerjeno karikiranim pristopom, dramaturginja je bila **Petra Pogoreuc**, a vtis je ritmično zastajajoča struktura brez komedijskega furiosa, ki jo odnaša v domnevno pomenljive pomenljive in ki izgublja potrpežljivo pozornost gledalca. Gladkosti umanjka svežine, ki bi vlekla.

Gogoljeva *Zenitev* v režiji Diega de Bree je obrtno gladka, z umerjeno karikiranim pristopom, vendar gladkosti umanjka ritma in svežine, ki bi vlekla.